

JAN JONGBLOED

APARTELING

Yoeri van den Busken

JAN
JONGBLOED

APARTELING

INSIDE

© 2019 Yoeri van den Busken
© Omslagfoto: ANP photo, Guus de Jong
Omslagontwerp: Loudmouth, Utrecht
Auteursfoto: Babs van Steijnen
Typografie: Crius Group, Hulshout

ISBN 978 90 488 4766 2
ISBN 978 90 488 4767 9 (e-book)
NUR 491

www.overamstel.com

OVERAMSTEL
uitgevers

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

'Keepers bepalen het tempo van de aanval.'

Johan Cruijff

Inhoud

	Vooraf	9
1	Verleden	15
2	Krom denken	16
3	Bijbel	32
4	Andijviestamppot	33
5	Stug	41
6	Nestwarmte	43
7	Spijs	52
8	Cultuur	53
9	Kapsones	64
10	Voorbeeld	66
11	Lui (1)	72
12	WK 1974	74
13	Totaalvoetbal	103
14	Literatuur	105
15	Eigenwijs	109
16	Kameraadschap	111
17	VVV	136
18	Kick	137
19	Lui (2)	140
20	Hangouderen	141

21	Ongezond	144
22	WK 1978	146
23	Faalangst	179
24	Gek	182
25	Tweebenig	183
26	Heerlijk joch	185
27	Zelfbescherming	206
28	Artis	211
29	Pesten	214
30	Trainers	215
31	Mooi wijf	225
32	Aparteling	226
33	Gunfactor	247
34	Waarheid	251
35	Gezanik	253
36	Bewonderaar	281
37	Wereldkampioen	285
38	Gezegend	288
39	Klein geluk	290
40	Hiernamaals	293
	Carrière in cijfers	294
	Dank	299
	Geraadpleegde bronnen	301

Vooraf

Het was Rob Bianchi, voormalig voetballer van FC Amsterdam, die mild ironisch aan hun stamtafel vroeg: 'Een boek? Over jou? Is dat niet wat overdreven?'

Dat vond Jan Jongbloed eigenlijk ook.

Lang hield hij potentiële biografen af. Want wat had hij nou eigenlijk te vertellen? Weer in dat verleden duiken? Nee, liever niet. 'Wat geweest is, is geweest,' zei hij altijd.

En dan citeerde Jongbloed zijn vader, de kleermaker. 'Je moet vooruitkijken. Want als je achteromkijkt, loop je tegen de deur aan.'

Zo verstreken de jaren. Maar toen werd Jongbloed samen met generatiegenoot Rinus Israël de vaste sidekick van de rebelse radiomakers Leo en Nico Driessen, hoewel die trendy benaming hem niet veel zei. 'Sidekick? Trap je dan een bal vanaf de zijkant, of zo?'

Naast een glanzende carrière in het gouden tijdperk van het Nederlandse voetbal delen Jongbloed en Israël een aangeboren gevoel voor cynische humor. Relativeren is hun tweede natuur.

Zonder daar ooit een seconde bij stil te hebben gestaan, schiepen de twee veteranen samen met de gebroeders Driessen en andere spraakmakende gasten een programma met een hoog cultgehalte.

Bij de start van dit boek is Leo Driessen een katalysator geweest. Hij was bevriend geraakt met Jongbloed en wist hem te overtuigen. Ten eerste begon het geheugen van de voormalige doelvredediger scheurtjes te vertonen. De tijd was, kortom, rijp. Anders zou zijn verhaal nooit meer opgetekend kunnen worden.

Daarnaast zijn er natuurlijk genoeg redenen te bedenken – zowel sportief als privé – om de lotgevallen van Jan Jongbloed eens een keer vast te leggen.

- Hij is de oudste prof in de geschiedenis van het betaalde voetbal. Op zijn 44ste stond hij nog onder de lat en het is dat een hartinfarct hem dwong te stoppen, anders had hij nog jaren door willen gaan.

- Hij speelde de meeste officiële wedstrijden. Volgens de KNVB en naslagwerken 711 in de Eredivisie en eerste divisie, maar Jongbloed zou zweren dat het er 734 waren. Hij wil er geen halszaak van maken. 'Het blijft een aardig aantal.'

- Hij keepte twee WK-finales achter elkaar, terwijl eigenlijk een ander op zijn plaats had moeten staan. Dat gegeven zal hem tot zijn dood blijven achtervolgen.

- Hij heeft, behalve een koninklijke onderscheiding voor

bewezen diensten, nog steeds een fraai interlandrecord in handen: tussen 1975 en 1978 werd hij 683 minuten niet gepasseerd in het Nederlands elftal. In 24 wedstrijden stond hij sowieso weinig doelpunten toe: 17.

Met zijn vrouw Dien vormde hij een van de eerste voetbalparen die landelijke bekendheid kregen, naast Johan en Danny Cruijff, Willem en Truus van Hanegem en Wim en Maya Suurbier. De bruiloft van Jan en Dien in 1962 haalde het Polygoonjournaal.

Een scheiding, eind jaren zeventig, verstoorde dat geluk en daar kwam de dood van hun zoon Eric als een pletwals overheen. Op een voetbalveld in Amsterdam-Noord werd hij getroffen door de bliksem. Nog steeds merkt dochter Nicole aan reacties dat jongere mensen vaak niet meer weten dat Jan Jongbloed keeper van het Nederlands elftal is geweest, maar wel dat hij een kind op zo'n tragische wijze verloor. Het zegt alles over de impact van deze tragedie in 1984.

Een vliegende kiep werd hij heel bewust, een vedette werd hij tegen wil en dank. Andere spelers van zijn generatie kwamen in het buitenland terecht en verdienden genoeg geld om zorgeloos oud te worden. Jan Jongbloed keerde terug naar zijn sigarenhandel, zijn gezin en zijn werphengel. Het was voor even leuk, lintjes doorknippen en penalty's van kinderen stoppen op feesten en partijen. Hij verdiende er een zakcentje mee. Maar na een paar jaar had hij het wel gezien. Hoe geweldig hij

het ook vond om te voetballen, het moest niet te overheersend worden.

Jongbloed omschreef zichzelf ooit als een doodgewone Amsterdammer zonder poeha. Een transfer naar Ajax op zijn 33ste liet hij lopen omdat hij geen zin had in de kouwe drukte in de top. En omdat hij zijn vaste visdag niet wilde opgeven.

Hij was international in een tijd dat roken nog net zo vanzelfsprekend was als trainen. Er waren geen persvoorlichters om binnenbrandjes te blussen; geen marketingmachines met gelikte campagnes en voorgekookte emoties. Daardoor komen veel anekdotes over als flarden van een avonturenroman.

In 1974 was er de grote doorbraak. De wereld zag een Nederlands elftal voor de eeuwigheid. Zo leuk als toen werd het nooit meer.

In 1978 maakte de KNVB er organisatorisch gezien een potje van. De bondscoaches Ernst Happel en Jan Zwartkruis konden elkaar wel schieten. Spelers liepen gefrustreerd rond en wilden liever naar huis dan naar de finale. In dat licht gezien was het een mirakel dat Oranje wéér zo ver kwam.

Op een winterdag, vroeg in 2018, stemde Jan Jongbloed ermee in dat er een boek over hem geschreven ging worden. Daar had hij drie woorden voor nodig.

‘Is goed, jongen.’

Op de eerste lentedag begon een reeks ontmoetingen, uitstapjes, droogkomische oneliners, observaties, vooroorlogse wijsheden en gesprekken – lang en kort – in plat Amsterdams die altijd onvoorspelbaar waren en soms vol hiaten zaten maar heel erg bij Jan Jongbloed horen. Daarom kunnen hoofdstukken bestaan uit veertig pagina's, maar ook uit vier zinnen.

Verwacht geen traditionele biografie in chronologische volgorde waarin hij met wiskundige precisie wedstrijden en reddingen uittekent. De volgende pagina's schetsen fragmentarisch zijn bestaan, zo eenvoudig dat het vanzelf bijzonder is in de huidige tijd en voor een man van zijn statuur. Daarin zijn het de vertakkingen die naar zijn sportieve carrière leiden. Dat is een bewuste keuze geweest om de oorspronkelijkheid van Jan Jongbloed niet aan te tasten.

Uit de herinneringen aan zijn jeugd, zijn familie en het profvoetbal in Amsterdam en uit de spraakmakende dagboeken die hij in 1974 en 1978 bijhield voor *Vrij Nederland* blijkt dat hij altijd dezelfde persoon is gebleven. Een socialist, maar geen verblinde idealist. Een liefhebber van voetbal, maar geen fanaat. Een eigenheimer met een harde schil, maar met een zachte binnenkant.

Of, zoals zijn dochter het kort samenvat: 'Een aparteling.'

Yoeri van den Busken

2019

1

Verleden

‘Ik maak soms te veel geintjes. Dat zit in mijn aard. Ik kan wel zielig gaan zitten doen omdat ik 76 ben...’

- 77.

‘Ook goed. Maar ik bedoel: zo sta ik gelukkig niet in het leven.’

- Die verpletterende nuchterheid is wel de rode draad, hè?

‘Ja. Dat komt door mijn opvoeding. En wat je thuis leert, gaat niet zo gauw meer weg.’

- Er zijn genoeg mensen van jouw leeftijd die juist erg in het verleden leven.

‘Ik zei vaak dat je niet moet omkijken. Maar zo langzamerhand moet ik toch ook in het verleden gaan leven.’

- Hoezo?

‘Nou, ik ben dus 77. Veel toekomst heb ik niet meer.’

2

Krom denken

‘Kom binnen in deze nederige stulp.’

Jan Jongbloed wurmt zich langs een racefiets door de nauwe gang naar zijn woonkamer. Daar staat een vale leren fauteuil tegenover een gestreept bankstel. Hij maakt een uitnodigend gebaar.

‘Het is schoon, maar allemaal zo oud als de pest. Weet je wat het is? Ik ga op mijn leeftijd geen nieuwe spullen meer kopen. Ik ben heel zuinig. Een ander mens noemt dat gierig. Dat is iets anders, vind ik. Mijn dochter en kleindochters kunnen krijgen wat ze willen.’

Hij kocht de tussenwoning aan de rand van Amsterdam na de scheiding van Dien, zijn eerste vrouw. Hij woonde er een tijdje met Joke, zijn tweede vrouw. Nu rust er een hypotheek op die te verwaarlozen is.

‘Rijk ben ik niet. Ik heb een paar centjes op de bank en dit huis is van mij. Ik betaal nog maar 68 euro per maand. Als ik